

KOUKAT JEN NA OBRÁZKY, RADĚJI NEČÍST!

Jessica Fellowesová, Panství Downton
303 str., vyd. Nakladatelství Slovart, s. r. o., Praha 2015

Emma Rowleyová, Zákulisí Panství Downton
287 str., vyd. Nakladatelství Slovart, s. r. o., Praha 2017

Překlad obou knih Petr Stránský

Panství Downton je světově veleúspěšný, mnohodílný britský TV seriál, v Británii vysílaný v letech 2010-2015. Zobrazuje život aristokratické rodiny Crawleyových a jejich služebnictva v letech 1912 až 1926 a dotýká se významných politických a společenských událostí, k nimž v Británii došlo. Vyniká pečlivým vykreslením dobového chování, morálky a mluvy, interiéru a především oblečení – v tom je nepřekonatelný.

ČT jej u nás vysílala, pokud se nemýlím, dvakrát. Nakladatelství Slovart přichází na předvánoční trh se dvěma knihami o seriálu. Navenek vypadají krásně – jedna má vazbu bleďmodrou, druhá červenou, přebaly jsou laděny v tónu. Předsádky jsou do zlata, papír křídový, množství barevných fotografií je vytištěno kvalitně. Na první pohled je to úžasný vánoční dárek zejména pro ženy, a tak nelitujeme vydat za knihy bez dvou Kč 1 000 Kč.

Radím však jen prohlížet obrázky, nečíst! Překlad je strašný a mnohdy nedává smysl. Překladatel Petr Stránský je podle informací na internetu „autor článků a překladů z oblasti filmové publicistiky“. Zjevně však není profesionální nebo aspoň zkušený překladatel. V tiráži každé z knih jsou uvedeni dva redaktoři a jeden editor, knihy však zřejmě neviděli.

Výčet jazykových prohřešků by byl velmi dlouhý. Jazyk textu je kostrbatý, šroubovaný, věty mají špatný slovosled, někdy nedávají smysl. Překlad je občas otrocký, doslovný, nemá švih, někdy chybí slovo. Knihy nejsou žádným velkým literárním dílem, jsou psány spíše žurnalisticky. Překladatel však často neústrojně používá knižní výrazy: jenž, více, poté, vskutku, neboť, jakoukoliv, nadále atd.

Ženská příjmení jsou někdy přechylována, jindy ne – např. v Panství Downton, str. 268: „Herečka Zoe Boyle ... hraje Lavinii Swireovou“.

Pravopis jména nejmladší dcery v celé knize kolísá – někdy je to Sibyl, jindy Sybil, na str. 252 je dvojí pravopis dokonce v rozmezí několika málo řádek za sebou.

V textu jsou mnohé anglicismy, např. str. 297: „Daisy prochází SKRZE DŮM“ (Lépe: prochází domem), je nadužíván trpný rod, pro angličtinu typický.

Překladatel neumí správně používat zájmeno jeho a svůj.

Opakuje stejná slova blízko za sebou, nenamáhá se najít synonyma.

Překladateli chybí kulturní povědomí. Panství Downton, str. 71: „V Rusku tragicky skončilo uvěznění RUSKÉ KRÁLOVSKÉ rodiny...“ (Když v Rusku, tak samozřejmě ruské, přívlastek je zde zbytečný. Nebyla to však rodina královská, nýbrž carská.)

Překladatel má fungovat jako zprostředkovatel reálií. Stránský se však nenamáhá. Když něčemu nerozumí, uvede to jak to leží a běží v originále. Str. 29: „Lokajové ... podávají jídlo à la russe.“ Překladatel, který má na mysli blaho čtenáře, by uvedl: ... à la russe, po ruském způsobu – jednotlivé chody se nosí zvlášť, s prodlevou na stravení a zapití jídla – na rozdíl od francouzského způsobu, kdy jsou všechna jídla už na stole a strážník si vybírá a nakládá.

Str. 73: „Konečné stanice železnic... jsou našimi branami k nádhernému a neznámému. Skrze ně

procházíme do dobrodružství a do slunečního svitu, KE KTERÝM SE ŽELBOHU VRACÍME.“
(Chápete někdo, co se tu praví?)

Otřesný je popis šatů na str. 157:

„Tyto šaty byly vyrobeny z původních ozdob z korálek tak křehkých, že nemohly být nošeny opakovaně. Červené šaty (vpravo) jsou VYTVOŘENY (Lépe: ušity) z večerních španělských šatů z přelomu století. Získali jsme nádherný hedvábný šifon a plisovali jsme ho pro UZAVŘENÉ rukávy (Na fotografii jsou však krátké, křídýlkovité rukávky s rozparkem) a PENTLE PO CELÉ PŘEDNÍ STRANĚ (Na fotografii nejsou žádné pentle, zato dva plisované pruhy látky na živůtku, směřující šikmo do pasu). PRO VÝSLEDNÝ EFEKT JSME VYBUDOVALI VRSTVY S VYŠÍVANOU KRAJKOU, POLOŽENOU NAD HLUBOKÝM ČERVENÝM SATÉNEM POD ŠATY. (Hluboký červený satén bude zřejmě v originále deep purple, tedy tmavorudý. Lépe tedy: Podklad z tmavorudého saténu jsme překryli vyšívanou krajkou.) POUŽILI JSME VEČERNÍ RUKAVICE Z VÝBĚRU KOSTÝMŮ V DOMĚ A PONOŘILI JSME JE NA CHVÍLI DO BARVY TAK, ABY SE Z TKANINY ODSTRANIL JAS.“ (???)

S oblečením si překladatel neví rady častěji. Str. 163, Oblečení za války. „Šaty byly... vzadu PODEBRANÉ.“ (Podebraný může být leda třeba prst, tedy zanícený, zhnisaný.)

Když si nevím rady s popisem šatů, zeptám se módní návrhářky nebo aspoň švadleny! Jenže překladatel si zřejmě vůbec není vědom toho, že něčemu nerozumí – nebo je mu to jedno.

Ještě otřesnější je popis uniformy z 1. světové války. Zde bych konzultovala Vojenský historický ústav.

Str. 166: „Matthew musel mít jako důstojník uniformu VYROBENOU vlastním krejčím (Lépe: uniformu ušil vlastní krejčí). PŘI KOMPLETNÍM OBLEČENÍ NOSÍ HALENKU (!!! Lépe: košili) ... SLUŽEBNÍ TUNIKU (!!! Tunika je splývavé roucho. Lépe: sako, blůzu uniformy) ... a PÁSEK (!!!) SAM BROWNE, KTERÝ SE NOSÍ PŘES HRUDNÍK A KOLEM PASU. (Dovede si někdo takový „pásek“ představit? Jednalo se o opasek s koženým popruhem zvaným Sam Brown, který vede úhlopříčně, obvykle přes pravé rameno, k opasku. Viz anglická Wikipedie.) ... Vojáci nižších hodností měli TUNIKY (splývavá roucha???) z mnohem chlupatější tkaniny, s šedými keprovými košilemi ... a TUNIKAMI, JEŽ se zapínaly AŽ ke krku.“

Neméně krkolomný je popis interiérů, kuchyně, str. 276 a 277 :

...“Většina kuchyní byla dvakrát tak velká v porovnání s ostatními MÍSTNOSTÍ v suterénu. NACHÁZELY SE NA JEDNÉ STRANĚ DOMU (Co se nacházelo? Kuchyně nebo místnosti?) a měly malá, vysoko položená okna. Vše JSOU VYMALOVÁNO barvami značky Farrow & Ball – S FRANCOUZSKOU ŠEDOU A KOČIČÍ TLAPKOU NA STĚNÁCH ... Dřezy jsou HNĚDÉ (chybí čárka) KAMENINOVÉ a NALEZLI JSME JE NA (Lépe: našli jsme je ve) sběrném dvoře. ... VESPOD POD STOLEM jsou vedle sebe NASKLÁDÁNY mísy, NOŽE... NA VRCHOLU SPORÁKU je velká měděná nádrž (Lépe: nahoře na sporáku).

Zatím jsem citovala z prvně zde vydané knihy z roku 2015, Panství Downton. Ve stejném duchu se nese překlad knihy druhé, Zákulisí Panství Downton. Výčet překladatelských pochybení není kompletní. Četba je tak iritující, že nelze postupovat důsledně.

Obě knihy jsou po textové stránce zmetky. Přihlásím je do každoroční soutěže Obce překladatelů o nejhorší překlad, zvané Skřípec. Je možné, že se najdou překlady ještě horší, ale zkazit knihy o takovém kulturním, celosvětově uznávaném fenoménu, ověněném tolika prestižními cenami, je skutečně zločin. Nepochybuji, že Panství Downton jako nejhorší překlad vyhraje.

Kateřina Brabcov, 13.11.2017

Autorka je anglistka, vyučuje a překládá